

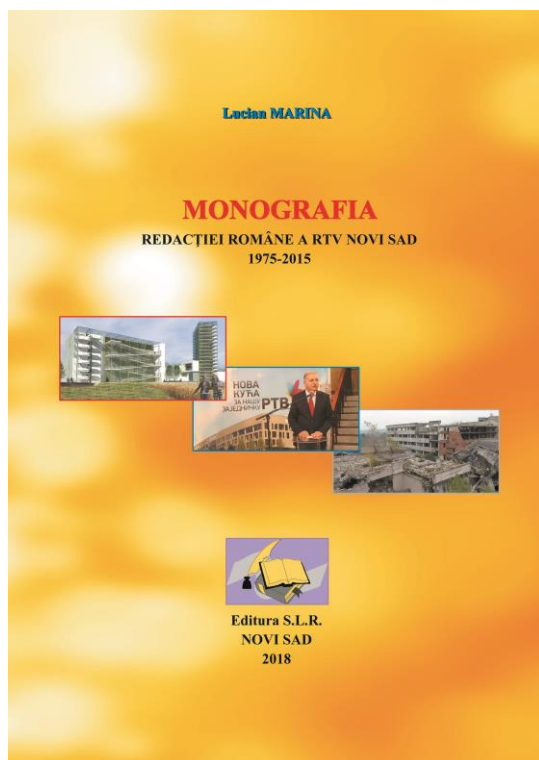
Lucian Marina, *Monografia Redacției Române a RTV Novi Sad. 1975-2015*, Novi Sad, Editura S.L.R., 2018, 288 p., ISBN 978-86-88717-09-0

Virginia POPOVIĆ

Universitatea din Novi Sad,

Facultatea de Filosofie

E-mail: popovic.virdjinja@ff.uns.ac.rs

La Editura Societății de Limba Română din Voivodina, în anul 2018 a apărut *Monografia Redacției Române a RTV Novi Sad. 1975-2015*, tipărită în condiții grafice extraordinare, cu fotografii în culori, pe hârtie de primă calitate, cu intenția de a domina peste timp, păstrând între paginile ei cele mai importante informații despre Redacția Română a postului de radio și televiziune Novi Sad, de la înființare și până în 2015. Precum scrie în nota autorului, intenția lui Lucian Marina era să aducă „un omagiu acestor locuri și acestui oraș, iar înainte de toate, minunaților oameni care au construit Televiziunea Novi Sad, actualmente Postul public al Televiziunii Voivodinei, a colegilor merituoși pentru programul în limba română, precum și telespectatorilor noștri fideli.” Gândită atent, monografia cuprinde foarte multe informații referitoare la activitatea desfășurată de Redacția Programului Informativ în Limba Română a Televiziunii Novi Sad din anul 1975, când programul a fost difuzat săptămânal, cu emisiuni de jumătate de oră (emisiunea „Magazin TV”, difuzată duminică, 7 decembrie 1975,

la ora 8.00, din Studioul Televiziunii Belgrad, pe Programul 1, respectiv pe Canalul 10) și până în anul 2015, când se difuzează zilnic emisiuni în limba română. Intenția Redacției Române era să prezinte în cadrul „Magazinului” aspecte „din viața tuturor popoarelor și naționalităților din provincia noastră multinațională, dându-și în felul acesta contribuția modestă la înfăptuirea politicii de egalitate națională...”. Până în ziua de astăzi, Redacția Română și-a păstrat menirea, contribuind în mare măsură, în primul rând, la informarea locuitorilor români din satele bănățene, la păstrarea limbii și a culturii române pe aceste meleaguri. Prin posibilitatea de informare în limba maternă s-au deschis noi orizonturi iar, concomitent cu diversificarea conținutului programului s-au amplificat și modalitățile de informare în limba română și de cultivare a vieții politico-economice, a vieții socio-culturale, științifice, sportive a românilor din Serbia.

În elaborarea acestui volum, autorul nu a avut intenția să se bazeze doar pe cercetările proprii anterioare ci a decis să aplice mai multe metodologii de muncă: mai întâi a plecat de la propriile amintiri din perioada de dinainte cu trei-patru decenii de activitate în cadrul acestui segment informativ; apoi, s-a pus accent pe mărturisirile colaboratorilor și a colegilor autorului care au ieșit la pensie; pe cercetările de specialitate. Apelând la memoria colectivă și la verificarea datelor în baza informațiilor obținute în urma cercetărilor proprii prin arhive, biblioteci și documentația personală, autorul a conceput prezenta monografie, lăsând loc și altor cercetări, altor date disponibile din presa vremii pentru cercetări ulterioare.

Monografia de față oferă informații importante despre vremurile în care mass-media electronică a avut o însemnătate deosebită, când toți angajații au fost profund conștienți de responsabilitatea lor asupra fiecărui cuvânt și imagine care a fost difuzată. Concepută ca o carte cu foarte mulți coautori aleși dintre angajații permanenți sau colaboratorii externi, care au contribuit prin evocările lor personale la construirea memoriei colective, au realizat o recompunere a imaginii trecutului, reconstruind-o pornind de la prezent, de la gândirea sau paradigma dominantă din perioada respectivă. Amintirile dominante ale colaboratorilor volumului permit reconstituirea contextului momentelor importante din trecutul programului în limba română a RTV Novi Sad. Coordonatorul volumului, Lucian Marina, și-a propus să realizeze, în primele pagini, o retrospectivă a celor mai importante momente în dezvoltarea tehnologiei televiziunii și revoluția concepției de televiziune, de la primul televizor electromecanic și primele imagini în mișcare până la televiziunea în culori și începutul funcționării televiziunii digitale în baza standardului DVB.

Programul Informativ în limba română a Televiziunii Novi Sad împreună cu programul în limba română a Postului de Radio Novi Sad au avut „o înrâurire deosebit de puternică asupra unei bune părți a intelectualității române din Voivodina – Serbia, dar și asupra maselor largi.” Posibilitatea de informare în limba română a deschis noi orizonturi, s-a diversificat conținutul programului, s-au amplificat modalitățile de informare în limba română, nu doar a vieții politice și sociale, ci și a vieții economice, culturale, științifice, sportive, etc., ale românilor din Serbia.

La capitolul dedicat programului radio în limba română, autorul a surprins cele mai importante momente de la înființare, din 1949, când a fost prevăzut ca Postul de Radio Novi Sad să se dezvolte „ca instituție comună a popoarelor și minorităților naționale din Voivodina care sunt egale în drepturi și nu ca un centru informativ și cultural pentru minorități.” Primele emisiuni în limba română au fost realizate de redactorul Ion Marcoviceanu, iar cele mai ascultate emisiuni din domeniul culturii au fost emisiunile redactate de Miodrag Miloș, Slavco Almăjan, etc. În acest context sunt amintite emisiunile „Radiospectru” (redactor Petru Cârdu), „Cadran Cultural” (redactor Ioan Baba), „De vorbă cu artiștii amatori” (redactor Petru Ardeleanu-Rista), „Cuvânt și muzică” (redactor Felicia Marina Munteanu), „Radiodivertiment” (redactor Dimitrie Miclea), etc. Deosebit de populare erau emisiunile „Sâmbăta pe unda medie”, redactată de Costa Toader și mai târziu de Florin Țăran, Steluța Barbu, Lucian Marina, Ioan Baba, Traian Todoran, Ana Niculina Ursulescu; „Panorama Culturală” redactată de Teodor Munteanu, apoi de Felicia Marina Munteanu; „Emisiunea pentru ascultătorii de la sate”, realizată de Ilie Dolinga, Vichentie Idvorean, Nicolae Barbulov, Ștefan D. Marina, Ion Damian-Zaza, Lucian Coracu, Gheorghe Ureche, Petru Tomici, Petru Onciu, Lucian Marina, Valeriu Rodean, Georgeta Secoșan și Vichentie Iovanovici; „Bună dimineața fetițe, bună dimineața băieți!” și „Univers școlar”, realizate de Ana Niculina Ursulescu, și multe altele.

Între 1980 și 1981 a fost constituită Redacția programului informativ în limba română al Televiziunii Novi Sad, iar Redacția comună a programului informativ în limba română al Postului de Radio și Televiziune Novi Sad s-a împărțit în foarte scurt timp, în Redacția RNS și Redacția română a Televiziunii, funcția de redactor-șef al programului informativ în limba română la TV Novi Sad a fost exercitată de Ion Damian-Zaza. În perioada 1981-1989, în fruntea Redacției programului în limba română la Radio vine Ioan Baba. Primele emisiuni TV în limba română la Postul de Televiziune Novi Sad au fost pregătite și realizate de Redacția comună pentru programul în limba română al Postului de Radio și Televiziune Novi Sad. La procesul complex de pregătire și realizare a programului în limba română la Radio și TV Novi Sad au contribuit foarte mulți redactori, crainici, ziariști, colaboratori, lectori, cameramani, montajori, secretari de redacție, etc.

Partea a doua, la capitolul *Contribuții la monografia Redacției Programului în Limba Română a Televiziunii Novi Sad – Televiziunea Voivodinei*, sub titlul *Evocări*, autorul a inclus 34 de amintiri personale a angajaților și colaboratorilor RTV Novi Sad, care au scris despre unele momente însemnate legate de colaborarea lor la RTV Novi Sad ca parte importantă a vieții lor, demnă de a fi inclusă între copertele acestei prestigioase monografii.

Autorul Lucian Marina a oferit pagini însemnate despre colaboratorii din Vârșeț ai Redacției Române a Televiziunii Voivodina, despre emisiunile Programului Informativ în limba română, programul Televiziunii Voivodinei – Novi Sad, tehnica și tehnologia TV Novi Sad – RTV Voivodina, cercetarea programului și auditoriului, analiza suplimentelor din domeniul culturii la RTV.

Un loc semnificativ în volumul de față o are capitolul dedicat distrugerii televiziunii Novi Sad din partea bombardamentelor NATO, când, în cursul celor 78 de zile de agresiune aeriană asupra Iugoslaviei, edificiile Televiziunii Novi Sad au fost de cinci ori ținta proiectilelor NATO, când a fost distrusă marea majoritate a echipamentului televiziunii.

O monografie care cuprinde mii de informații, nu ar fi completă dacă totul ce este scris nu este documentat prin fotografii. Albumul Foto și cele câteva sute de fotografii răsfirate în întreg volumul dovedește bogata activitate culturală și informativă desfășurată la RTV Novi Sad în decursul celor 40 de ani de activitate. Fotografiile sunt preluate din arhiva personală a autorului volumului și din arhiva coautorilor. Toate aceste informații prețioase demonstrează faptul că „meseria de jurnalist este deosebit de plăcută deoarece vremea se petrece în mirifica lume a radiovizualului, în contactul direct cu publicul și în nobila misiune de a informa prompt și adevărat despre tot [...], în diferite perioade ale vieții și dezvoltării societății” (L. M.).

În faza de pregătire a manuscrisului pentru această MONOGRAFIE, sprijin a fost acordat și de Consiliul Național al Minorității Naționale Române din Serbia, dar tiparul a fost executat de Societatea de Limba Română din Voivodina, respectiv cu mijloacele financiare asigurate de autor.

Monografia Redacției Române a RTV Novi Sad este o carte de o importanță majoră pentru istoricul informării publice în limba română în Voivodina cât și pentru cultivarea limbii române în funcția menținerii identității naționale a românilor din Voivodina-Republica Serbia.

